

REMMERT, H. 1978 — Ökologie. Ein Lehrbuch — Springer—Verlag, Berlin — Heidelberg—New York, ss. 269.

„Ekologia” Hermanna Remmerta powstała na podstawie wykładów wygłoszonych przez autora w latach 1968—1976 na uniwersytecie w Norymberdze. Jest więc ona w zasadzie podręcznikiem akademickim, ale dzięki ciekawemu i jasnemu przedstawieniu tak aktualnych dziś tematów może zainteresować dużo szerszy krąg czytelników.

Autor w krótkiej przedmowie wskazuje na szereg cech, którymi starał się wyróżnić swą pracę wśród innych podręczników ekologii: zwracanie większej uwagi na dynamiczną stronę zagadnień ekologicznych, silniejsze podkreślanie współzależności funkcjonalnych zjawisk przyrodniczych, ich przyczyn i skutków. Obok przyjętych i uznanych teorii naukowych profesor Remmert stara się przedstawić również hipotezy dotyczące omawianych zagadnień. Należy podkreślić, że bogate piśmiennictwo cytowane w książce to w zdecydowanej większości najnowsze prace z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych.

W recenzowanej książce omówione są zagadnienia ekologii ogólnej, obejmujące problemy związane zarówno z ekologią mórz, wód śródlądowych, jak i środowisk lądowych. W tym samym stopniu uwzględniana jest ekologia roślin i zwierząt (szereg danych dotyczy również mikroorganizmów), mimo znacznych różnic podejścia do zagadnień reprezentowanych przez te dyscypliny.

Książka składa się z trzech głównych działów: autekologii, ekologii populacyjnej i ekologii ekosystemów. Poprzedzone są one krótkim rozdziałem pt. „Istota ekologii”, a zakończone podsumowaniem.

Dział dotyczący autekologii rozpoczęty jest omówieniem teorii tej dziedziny nauki. W kolejnych rozdziałach autor analizuje wielką różnorodność czynników ekologicznych i przystosowań organizmów. Przedstawia podobieństwo typów form życiowych różnych roślin i zwierząt powstałych w toku ewolucji w różnych częściach globu ziemskiego. W rozdziale pt. „Czynniki ekologiczne” omawiany jest szczegółowo wpływ zasolenia i ciśnienia osmotycznego, temperatury, pokarmu (wyróżniono i porównywano stosunki pokarmowe u producentów, roślinożerców i drapieżców, m.in. bilanse energetyczne), światła, tlenu, ognia (sawanny, stepy, tajgi), konkurencji międzygatunkowej. Autor podkreśla periodyczność zmian czynników. Dział autekologii zakończony jest trzema szczegółowo opisanymi przykładami różnych typów badań tej dziedziny ekologii.

Dział „Ekologia populacji” zaczyna omówienie teorii populacji. Następne rozdziały dotyczą genetyki populacji, zagadnień demograficznych i typów rozmieszczenia przestrzennego organizmów. Bardzo szczegółowo jest potraktowany rozdział

dotyczący zmian liczebności w populacjach, a zwłaszcza utrzymywania ich zagęszczenia na mniej więcej jednakowym poziomie; analizowane są problemy samoregulacji, stosunków drapieżca—ofiara oraz obfitości pokarmu i wpływu czynników abiotycznych. Dział ten, podobnie jak poprzedni, zakończony jest przykładami konkretnych badań populacyjnych.

W ostatnim dziale książki omówione są zagadnienia ekosystemów; podobnie jak poprzednie rozpoczyna się on rozważaniami na temat teorii ekosystemu, a kończy przykładami badań ekosystemowych. W tym przypadku jako ekosystemy potraktowano jezioro afrykańskie, rejony Spitsbergenu i podlegające silnym wpływom działalności człowieka obszary Europy Środkowej. W dziale tym rozpatruje ponadto autor zagadnienia klimaksu, statyki oraz dynamiki ekosystemów: krążenia materii i przepływu energii.

Podręcznik jest bogato ilustrowany, zawiera 158 fotografii, diagramów, rysunków organizmów i zestawień schematycznych. W kilku miejscach rysunki mają charakter dowcipnych przerywników.

Anna Stańczykowska